

GALESIA Poloyo Galesia Yeneke Wia Wetekane Pipia

¹⁻² No Poloyoka nopala odeneka meki oya-lawemeka Keraisuno ali atoa wini Galesia ta ludu meki-kiti kiwike i pipia wini wia wetekako-ye. I agale oane wetekakilepa pa ali-kitane agale patu kautakoane kakene ukuna mena. No Aposelo ago takoa moa kakakilepa pade ali-kitame taneya mena. Eya agotame Yesu Keraisu ni one tuaneya pikale moa kamotokane ago Akolalitame tokoi.

³ Toneketai Akolali-pala Ali Muno Yesu Keraisu-tame kiwi pewe wia tepe kolotini kilikoa pikoa tomotoane kini kowitikakene uku-ye.

⁴ Keraisu einagomepa ipete poanele toomoa piki-kiti etepea pomotoa wakome anu oya-lawe toto toa moademe tone poanele tokooke nome tuaneya. Nipa toneketai Akolaliyo wene toopiane toa taatekoa taneya. ⁵ Nitaneyano, Akolali kei pia-kala katoane uku-ye. Ee nimini.

⁶ Ae, Yesunomopa wida pene yakoa mootokoake pade olaukanemo etepea yakoa litikete tiki. Nipa Akolaliyo kiwi eni yene pewe wia oto toa motakapoano pa wa Keraisu moa wetekaneyake onekemo tewitikoa wakete tiki. Nitikili tekene wene kainya mati pianeya mekene uku. ⁷ Pade olaukanemo wane ukumopa Keraisunomo mena. Pade-kitame kini wene moa bebo akakete tiki. Nipa onekemo moa koigoapa pademo pamo olaukadete wili toa kakete tiki. ⁸ Yesunomo

kipala namolo olaukakounakamopa panagome moa koigoa olaukakalepa nipa Akolaliyo einago wakome wamotoane uku. Noanumeka a tibu kawa noko edelo alimeka onekemo moa koigoa olaukadekolopa Akolaliyo wakome wamotoane uku. ⁹ Kipala ina namolo okouna toane wa lokoane uku. Keraisunomo kime namolo yakoa motokoinakamopa panagome moa koigoa olaukakalepa Akolaliyo einago wakome wamotoane uku-ye. ¹⁰ No Poloyo eni ukupa nipa Akolaliyoka ali atoameka no kei pimotoane tekene ni uku wa wene piki-pe. Ali atoamedo no kei pimotoane enoane tekene tou tokapa nipa Keraisunole kapene wakoane takou toka.

Polo Aposelo Ago Takoa Moa Kakanemo

¹¹ Anu oya-lawe kipala i ukumo yakamene. Yesunomo oane auane yakumopa alime wene kibusutukoa mea toawe akenemo mena. ¹² Nika panagome oa metekale yakoaane motokoumo mena. Panagome-kiti imo yakoa moa ta wa no olaukakoya mena. Kipala i ukumopa edikanemo menake Yesu Keraisuyo i i wa no-pala toawe oka.

¹³ Ete Yu yename Akolalinele takama piki toane noanumeka wedoane takama pokoumo kime yatekoimo wa wene takadene ukuno, yakamene. Papete einakale tekene Yesunomo yakoa motane ali ato ela moameneya kiwi wiouno nepio wane wiane atukadene wili toane kakou. ¹⁴ Ni toto Yu yatenanele takakenepa anu yagono-mikiti peya mati moane patukoane anu kaua-mikitane peku-kama nootokoane wedoane toomoane pokou.

¹⁵ No nitatekou ago agauayo pene opiameneyake Akolaliyo one wa takoa mootokoa

no pewe witikome kayo oa motokagome eya wa oa toka. ¹⁶ One managono peku noa tamene wa no kayo oa moa kakaka. Nipa onekemo mone pa yatene pitiki toane mo wima-kala pomotoa tokome ni toka. Nitikalepa Yesunomo wete yakoa motane ago mekata-kiti poamoane ¹⁷ ni Akolaliyo namolo takoa moa kakane Aposelo ali-kiti Yerusaleme take koukoa mekoitaka poamoane tokou. Nitameneya Arebia take wete pone mepokou. Eidapa Yesuyo onekemo i i wa no olaukatapeka. Wa naniko Arebia ta tewitikoane Damasikase take wakapeane pone mepokou. ¹⁸ Nitoanepa tebolo takaka malike Pita mekota ugu pone mepou wane wene pikou toane Yerusaleme take pone Made takutake one-pala eida opiane mekou. ¹⁹ Einata einapete eya ago Yesuno wamene ago Yameka enekouyake ete Aposelo ali-kiti enamokou.

²⁰ Kipala i oane wiane mekakene ukumopa niminimo-kama uku. Akolaliyo yakakoa kamo-toane kapene wakamuku wane uku-ye.

²¹ Yerusaleme take meemotekene Siria Silisia tata ludu pima yakou. ²² Eina-petepa Yesuno ali atoa Yudea take pitikoi-kiti anu lene timini wete enameneya meketepa ²³ ete-kitame no ko okoimo odene yakakala taneya. Nipa no einagome Yesuno ali atoa kiwi tete meemoa yakoyake opi Yesunomo oa aua yako wa ete-kitame no ko okoimo yakakala taneya. ²⁴ Nitoa yakatekoapa anu eni tokouleke Akolali kei pia kakeneya.

2

Ete Aposelo Ali-kitame

Polo Makutukoa Motanemo

¹ Wa mali ali leme (14) kakoa ponetekaneyake Banabasi-pala opiane Yerusaleme take wa wakapeane pone mepokou. Taitasi einagoka pato wane moane auane pokou. ² Nipa Akolaliyo no wene takakale tekene eya toadene pokou. Yesuno yatene ibini akene ali-kitame yakamotoane Yesunomo mone pa yatene-kiti mekika oane auane yakene ukumo toaweane oadene pokou. Nitoanepa Yesunole wete takakouleka enipete takakouleka pata pale takaya tokale eni ali-kiti-pala paka witimoane pone mekene i i wane toaweane ootapekou. ³ Nitikolu ekete nipa nemepa Keraisunole wedoa takama yake tadekono, i ago Taitasi mone Geriki agoke Mosesene totono piko toa kepene teigateko toa mena wa one makutukoa motokoi. ⁴ Nipa Yu yatenane totono litia tokoi ali pade-kitame Yesunomo yakoa motane tetepo takoa eya tokolika makutukoa motokoi. O yename Taitasine kepene teigamotoa toa enadete toto pakeke lede note menokoi. Ni pade Yesuno ali-kiti totome kini totono tewitikoa Yesunole atiki toa takakete tokoole enadete tokoi. Nipa kini tanele-kama litia tomotoa kini totonoke moa labakadete tokoi. ⁵ Nitikolipa Yesunomo Galesia yene kiwi olaukakounakamo moa koigakaya tokale o Yu yename okoimo pademoka yakamokou.

⁶ Nitikene ibini akene tetepo tane Aposelo ali-kiti pakeke mekeneke pa atiki toane mekou. Toto takoa enateko agopa Akolali odene tokale tekene atiki toane mekou. Nitoanepa kiwi pa yatene ali atoa Yesunomo oane metekouna toane

e yene-pala i i wane toaweane okolu yatekete no neme onekemo pademo katekoa wameadeko wa wameneya eya wa okoi. ⁷ Akolaliyopa toto Yu yatene pitiko toa Keraisunomo oa aua yamotoa takoa Pita moa kakaka. Einakale tokome Polo neme onekemo e ku pa yatene pitikoi toa oa aua yamotoa takoa moa kakaneya tadeko wa okoi. ⁸ Keraisunomopa Pita neme Yu yatene pitiki toa oa aua yawano ta wa takoa moa tele lukaka ago Akolaliyo no Polo neme e ku pa yatene pitiki toa oa aua yawano ta wa no takoa moa tele lukaka tokale ni okoi. ⁹ Nitikete Yame Pitata Yone toa tobou meane tetepo tane ali-meneme ekete ee nimini okono, Polo neme winile tomotoa pewe witikilepa Akolaliyo tadeko wa ootokoa kakete eya tokoi. Banabasi tota kini yagono agota latikete tone yono motekete ekete nipa ete Aposelo ali-kiti kime Yu yatene pitiki toa Yesunole takama poono, Banabasi kitame e ku pa yatene pitiki toa onekele takama poatino poe wa okoi. ¹⁰ Nimo ootokoa kakete ekete eya odene wene kayapeameneya toatino toe. I take ponopeneya meki-kiti mama moa auapema pamene wa okoi. Einapa tou wane wene pianeya-kama mekouyake okoi.

Poloyo Adioke Take Pita Kikoa Akanemo

¹¹⁻¹² Wa naniko Pita toto mekoota Adioke take nome mekome eya toka. Yameyo moa wetekane Yu yene wete noameneyake mone pa yatene ali atoane yapu pome nee nopokala toka. Wa naniko eni Yu yene note mekoli einapete titi-moa pa yatene ali atoa mekoika pamene kote tokale waka. Eni Yu yename eya wa okoiya. Pa yatene alime Yesunomo yakoa mootokoa kini wa

kepene teigamotoa toamokolipa titi toa wamene wa okoiya. Pitayo kini eina paya wene litiane tetepo takakome kepene teigamene ali-kiti-pala mekome nee namene piti tokale waka. Nitikalepa one ponoke kakene ekene widikoapa toa potokako wane kikoane akakou. ¹³ One eni paya wene pia toka toapa one Yu yatene oyali-kitame eni pene nokoi Yu yene piti motekete tekete kini okoile litikala tokoi. Nitikoli enekome Banabaseyoka etepea litia toka. ¹⁴ Nitoa Yesunomo one niminimo pine piko toa litia toameadekoli enekene e yenane lene yoto kakene Pita-pala eya wane okou. Pita nepa Yu agomeke o Yu yene wete noameneyake pa yatene ago tetepo takoa mekanano, pa yatene ali-kitame toto Yu yenane totono edoa litia tomotoa-pe. Litia toatiki toa mena wane okou.

Yu yeneka Pa Yeneka Yesuke Wene Tugakilekepa

Akolaliyo Toa Motokomo

¹⁵ Nimo ootokoane Pita-pala eya waneka okou. I ago Pita totapa Iserere yatene agota. Mone pa yatene agota mena. ¹⁶ Nitane agotame eya wa wene toko. Akolaliyo one ali atoapa poanele toamene yene tetepo takoa wene keaneyamekilepa Mosesene totono litia tootapekileke tokoya mena. Enipa pa Yesuke wene tugakileke toko. Totameka Yu yatenane totono litia tootapeamele toamokoyake Keraisu Yesuke wene tugo meko. Akolaliyo totapa poanele toamene agota tetepo takamotoa tekete ni toko. Ni edoa-mo. Mosesene totono litiki yene Akolaline leneke poanele toameneya meane

tetepo taneya meamele toamoko. ¹⁷ Akolaliyo totopa poanele toamene yene tetepo takoa wene keaneya memotoa toa enekete Yesuke wene tugoa meketeka e ku pa yatename poanele tikina toa totomeka poanele tadekolopa nipa totome poanele pa tomotoa Keraisyuo enoa wako-pe. Enoa wawamoo-li. ¹⁸ Namolo yapu keaweane waou toane tekene no Yu yatenane totono ete pimotoane wakou. Nitikouyake enimene wa moane awitikakoane wiou toane tekene eni totonodo wa litiane tootapeane enekenepa nipa ae nopa Akolaline totono tetekaku ago tadeko wane ou. ¹⁹ Yu yatenane totono litiane tuku pekene toanepa ae tootapeamele toamokono, nopa tuateku ago tadeko wane litiane toaneke wakou. Nipa Akolali patu kautakoane mema pou wane nitikou. Opi Keraisu-pala yomo lekaneyake odeneka wia dekane tetepo taneya meku. ²⁰ Nitikuno, itonoke pa mekuyake Keraisu nopala lipua meko. Nipa itonoke pa mekeneka nooke wene mekoa mekome tuademe nekene agoke wene tugoane meku. ²¹ Edikakenepa Akolaliyo no pewe wia talo toko ka tewitikoane wakuya mena. Panagome-kiti Akolaliyo one poanele toamene ago tetepo takamotoa tokome Mosesene totono litia tootapeamele too tokapa nipa Keraisu totoke tukilepa pata pale too toka.

3

Mosesene Totonome Moa Lauaneya Meamekete

Keraisuke Wene Tugoa Meatekomo

¹ Ae, wini Galesia take wene meameneya meki-kiti kini wene teyo moa bebo akaneya-pe. Yesu totoke yomo lekaneyake tuanemo wedoane toaweane okolu yatekilepa one eni tukale kini leneme enoa mou toa yakoa motokoinake opi yakane tetepo toameneya mekete tiki. ² Nitikete tikino, eyado yakouno amene. Akolaliyo one Epetane Yomini kiwike moa wetekakilepa Mosesene totono litia tootapekoinake taneya-pe. Yesunomo kipala toaweane okounakamo yakoa motokoinake taneya-pe. ³ Yesu einagonole titia takakilepa Epetane Yomini patu kautakoa kakete tokoinano, opi onekele takoa togadetepa kini weneme touno wene pia tikiti-pe. ⁴ Ae, ele kuleme ke enekakale meketeka Yesunole poti takama yakilepa pa pata pale tokoti-pe. ⁵ Akolaliyo one Epetane Yomini kiwike wetekatekoa kiwi pakeke padele padele tubele witakakala tikilepa nipa Mosesene totono litia tootapekoinake toko-pe. E'e mena. Yesunomo kipala toaweane okounakamo yakoa motokoinake ni toko.

⁶ Nipa Akolaliyo Eberame-pala-kiti tanemo wene kibutua meamene. *Akolaliyo ne auapekene ile tou wa okalepa nimini taatekoa toademe oko wa Eberame oneke wene tugoa meaneya. Nitikale tokome Akolaliyo Eberame poanele toamene ago tetepo takaneya.* ⁷ Nitaneyano, eya wene toa wane uku. Akolaliyopa one oka toa-kama taatekoa too wa oneke wene tugoa meki-kiti Yu yeneka pa yeneka Eberamene mana kono-mikiti tetepo takoa meko. ⁸ Akolaliyopa e ku pa yatene oneke wene tugoa mekoike poanele toamene yene tetepo takoa pewe wiatekamo i i wa Eberame-

pala papete oa pikome okome e ku yatene ta piko peyake pitikoi toane pewe wiane kawou. Nipa ne nooke wene tugoa mekoleke nitou wa Eberame-pala akeneya. One bokuke papete wia mekapianemo eni uku-ye. ⁹ One oka toa-kama nimini taatekoa too wa Eberame Akolalike wene tugoa meane toa meki-kitipa Akolaliyo Eberame-pala kikilikoa pewe witikome poanele toamene yene tetepo takoa meko.

¹⁰ Akolaline wene kekadene Mosesene totono litiane tootapeou wa wene pianeya meki-kitipa Akolaliyo wawa kibu moademe tokolo uku. One bokuke eya wa wia mekanemoke ni uku. *Panagome-kiti Mosesene totono litia tokomeke odeneleka katekoa toamokolopa Akolaliyo wawa kibu moademe toko* wa panagome wia mekaneya.

¹¹ Mosesene totonome moa lauane ago odeneka Akolaline leneke poanele toamene tetepo taneya kamele toamokolo uku. Akolaline bokuke eya wa wia mekanemoke ni uku. *Akolaliyo poanele toamene tetepo takaneya meki-kiti oneke wene tugoa mekete tekete ni mea kama piki.* ¹² Mosesene totonomodo moa lauaneya kaketepa nipa Keraisuke wene tugoa meatiki toa mena wane uku. *Moseseyo tamene wa akenele-kama litia tokagopa one eni totono patu mea kamedeko* wa Akolaline bokuke wia mekaneya pikolo tekene ni uku.

¹³ Totome eni totono litia tootapeamokolo tokome Akolaliyo kipa poane yene wa wao tokake Keraisuyo oto toa motaneya. Nipa etename oneka poane ago tetepo takakome wamotoa tokome toto luku tuaneya. Eni

tuatekalekepa Akolaline bokuke eya wa wia mekaneya piko. *Yomo lekaneyake tuko agopa Akolaliyo poanele tane tetepo takoa wakene ago eni wa wia mekaneya piko.* ¹⁴ Keraisu Yesu edikoa tukilepa Akolaliyo Eberame nepala titiane tokouna toane tekene pa yatene ali atoaka ta piko peyake pitikoika pewe wiou wa okana toa taatekamotoa tokome tuaneya. Nipa oneke wene tugoa mekolo tokome etename Epetane Yomini totoke wetekateka wene toopikana toa taatekamotoa ni taneya.

Mosesene Totonokeka Ni Akolaliyo Eberame

Yatene Auapeou Wa Oa Pianemokeka Akenemo

¹⁵ Anu oya-lawe kipala ina ukuna pine piko toane wene takadene eya adeka pikene ukuno yakamene. Ali takutame-kiti dikoa auapenali yato wa oa togotokoimo wia mekakolipa padekagome pademoka katekamele toamoa wa eni pake pademoka lukoa wia mekamele toamoa toko. ¹⁶⁻¹⁷ Eya wane ekene uku. Akolaliyo Eberame-pala ne yatene auapekene dikou wa oa plane toa adini moameneya pa pia kako. Nitikono, ege kadukaka mali pogi kakoapeta (430) ponaneyake Moseseyo yametane totonome eina oa plane agale pademoka katekoa wamele toamoko. Akolaliyopa dikou dikou wa one yono timinike pitikou toa oa pikome Eberame-palaka oneke tawatekago-palaka akeneya. Nipa Eberameke tawateka ago wa panagome Akolaline bokuke wia mekakilepa Eberameke tawatekoi yene peyake wamokome odene ago Keraisuke akeneya. ¹⁸ Akolaliyo toto toa motikilepa

Mosesene totono litia tootapekooleke too tokapa nipa Eberame-pala dikou wa papete oa pikana toa taatekoa tokome ni toa motoko wa totome oatekoole piamoo toka. Nitoo tokake Akolaliyo toto one mana kono-mikiti latikoa toa motikilepa Eberame pa pewe witikome dikou wa one-pala papete oa pikana toa taatekakome ni toka.

¹⁹ Moseseyo one totono yametekilepa edekale taneya-pe. Papete poanele-kitipa i i wa Iserele yename wene tomotoa tokome ni yametaneya. Ni pade Akolaliyo mone pa yeneka toane motikilepa neeke tawatekago kitake tou wa Eberame-pala kikilikoa akene ago Keraisu nokaleka papete pa tekei litia tomotoa yametaneya. Eina totonopa Moseseyo one yatenane pikoa katekamotono, one kakata akapoatino poe wa Akolaliyo one edelo ali-kiti moa wetekaneya. ²⁰ Papete Akolaliyo Eberame-pala i i wa e ku pa yatene ali atoaka toa moateka totono yametekomepa panago neme yametekeano pa wa takoa moa wetekaneya mena. Nitameneya Akolali oneme pome yamepaneya.

Papete Ali Atoa Etepea Pokaya Tokale

Mosesene Totonome Moa Kolago Tanemo

²¹ Moseseyo naniko yametane totonome Eberame-pala papete akene agale moa kautako wane ekene ukutu-pe. E'e mena. Akolaliyopa ali atoame totono pade litia tootapekoike meemoa pamene wa poanele toamene yene tetepo takoa toa moamele too tokapa nipa eni totono litia tane yene takoa toa moo toka. ²² Nitoo tokake itonoke meki peya poaneleme moa labaneya meki wa

panagome Akolaline bokuke wia mekakomepa eya wa okome akeneya. Meemoa pikilepa odene agoka one weneme tamele toamoko. Tamele toamokoyake Akolaliyo Eberame-pala papete oa plane toa tekete ali atoa Yesu Keraisuke wene tugoa meketepa meemoa pamele toko.

²³ Papete tone wene tugoa meateko ago wete taatekoa noameneyake Akolaliyo toto etepea pokaya tokale eya taneya. Mosesene totonome moa kolago taneya memotoa yopimoa nekeneya. Keraisuke wene tugoa meatekoi ka nani yameou wa taneya. ²⁴ Nipa padane mati-kiti moa egetekane agome tou toa tokome papete Mosesene totonome i i wa toto Keraisuke poatekoo ka yamema nekeneya. Nipa Keraisu nokalepa oneke wene tugakolo Akolaliyo totopa poanele toamene yene tetepo takamotoa tokome nitaneya. ²⁵ Opi Yesuke wene tugoa meateko oipa nekedekono, Mosesene totonome Keraisuke poateko ka i wa yameateko toa mena.

²⁶ Nipa kiwi peya Keraisu Yesuke wene tugoa mekili tokome Akolaliyo one mana kono-mikiti latikako. ²⁷ Keraisu-pala lipua mea ue motokoi-kiti kiwi peya weneya mamina moa kawou toa Keraisu keneya meki. ²⁸ Nitaneya meki-kiti kiwi peyapa Akolaliyo midi pikoa mekome Yu yeneka Geriki yeneka ta pine yeneka ta pine yename moa egetane yeneka ali yateneka atoa yateneka takoa enamokome odene yatene tetepo takoa yopiko. Keraisu-pala lipua mekili tokome ni toko. ²⁹ Nipa Keraisuno yatene ali atoa mekili tokome Akolaliyo kiwi peyapa Eberameke tagene yene tetepo takoa meko. Nitoapa onekeya-kiti ne meou

wa Eberame-pala papete oa pikana toa taatekoa tokome kiwika meademe toko.

4

Papete Egetiniya Meake

Opi Akolaline Mati-kiti Mekomo

¹ Eya wane ekene okou. Etename-kiti onekeya peya mana agome mootapemotoane uku wa kadimo oa mea tukoyake papete matikepa wetini yename egetinago tetepo takoa yopiki.

² Nipa etename i ago wetinago kakale one moatekoya peya meetapeamene wa metane oi wete noameneyakepa papete wetini yename eni matika one moatekoyaka etename okana toa tekete yopikoa kaki. ³ Eina toa totoka papete Keraisu wete noameneyake mati keneya mekete itono peku noa tokoi yeneke lukoa mekoo.

⁴ Wa naniko one metane oi noka-pete Akolaliyo mana Keraisu atoane tepene mea nomotoa moa wetekaneya. Poano pa wa moa wetekakale nome mekome Yu yenane totonoke lukoa meaneya.

⁵ Nipa totoka papete Yu yenane totonome moa lauaneya meko-kiti oto toa moademe tuaneya. Akolaline mana kono-mikiti latikademe ni taneya.

⁶ Kiwika one mana kono-mikiti meko wa wene tomotoapa Akolaliyo manane Yomini kini tepene lobutuano pa wa totoke moa wetekaneya. Nipa Atai Atai wa kayo okala toko Yomini eni wetekaneya. ⁷ Nitaneyano, kipa one mana kono-mikiti meki. Pa egetini mati-kiti keneya meamiki. Nipa Akolaliyo kipa one mana kono-mikiti moa latikakilepa onekeya-kiti kiwi meou wa toko.

Poloyo Galesia Yene Mama Motokome Akenemo

⁸ Papete kime Akolali wene toameneya mekete paya gode-kitipa Akolali tetepo takoa eniya-kitike egetiniya keneya lukoa mekoi. ⁹ Opi pade nitameneya Akolali wene taneya meki. O'lo, Akolaliyo kiwi wene taneya meko wane ikinakeya. Ae, nitaneya meki yename kini namolole tewitikoa wakoinake opi wa tekete tiki. Eni paya-kitike egetini mati keneya wa lukoa meadete iki patu. ¹⁰ Nitoa kini namolo losu tanele tekete i ta patakapepete ile tato, i tokeneke ile tato, i malike ile tato wa toge kia lodo yoa enika enile etepea tuku pekete tiki. ¹¹ Ae, kiwi pakeke Yesunole takama yakounake ipe yolo enadene keneya einapa pata pale tekene tadeku wane wene pikene uku.

¹² Anu oya-lawe kime Yesunomo yakoa momotoane tekene Yu yatenane totonoke lukoane meaneke waatekoane kiwi pa yene mekoina toane mekounano, opi anu tukule-mene tamene. Kime no-pala padele poanele tokoina mena. ¹³ Namolona wida none mekene Yesunomo toaweane ikilepa no yene tokale tekene pade-mene meane toaweane okouna. Enipa nimini ukutu-pe. ¹⁴ No yene taneya mekolu eneketepa ae ni edato patu wa no kote moa paya tetepo takamokoi. Nitamekete eyaka tokoi. Akolaline edelo ago nekene tetepo takoa makutukoa motikilepa no Keraisu Yesu tetepo takoa tokoi. ¹⁵ Ae, kiwi namolo kolotine mekoinake opi edikoa meamekete tikino, edekolo tikiti-pe. Namolona anu wene epetekadetepa kini lene toa moa meamele too tokapa kini leneka no meoi tokake opipa pade wene pianeya mekete tiki.

¹⁶ Niminimo oane metekulu tekete nopa kipala poi teiane ago tetepo takoa waki-pe.

¹⁷ Einapa no oa ketekakoina yename kiwi oya kakoa enekilepa pale toatiki wene pianeya meketeke tekete tiki. Nipa no ete pilia wawa kinikile wedoa takama pomotoa tekete ni tiki. ¹⁸ Wini yename kiwi oya kakoapa kipala epetanele toatiki wene pia tikipa nipa toa epetekaki. Kiwi pakeke mekoluka padeka mekoluka enabuna wini yename edikoa toa epetekamotoane uku. ¹⁹ Anu mati deya niname-kiti mati opiademe welea kawou toane kiwi Keraisuno yagono-mikiti wa latikou wane wene keda taneya meku. ²⁰ Ta padeka mekene i pipia wiane wetekakilepa kiwi kakakoane ko oadiya wane wene pikene tuku. Nipa kime tokoileke wene kainya mati pianeya mekene kipala edemo uku patu wane tuku.

Eka Seratame Ali Mati Opikala Tanemo

²¹⁻²² Kiwi padeka-kiti Mosesene totonoke wa lukoane meou wa wene piki-kiti kipala eya wane yateku. Mosesene totono wia mekaneya pakeke Eberameyo opiane ali matita takutake akenemo wene tiki patu. Pade matipa one kueme topo toa moa egetekale pupu takane atoa Eekayo opikaneya. Padena matipa ta pine atoa Serayo opikaneya. ²³ One pupu takane atoa Eekayo Eberamene mati opikakilepa atoa yatename mati opikina toa epene atoa mekome opikaneya. Nitaneyake padena atoa ta pinatoa Serayo one mati opikakilepa Akolaliyo papete oa pikana toa taatekoa taneya. ²⁴ Eina atoatame mati opikala

tanepa eya adeka pikene uku. Akolaliyo ali atoa auapeane talo touno dikamene dikamene wa oa togotane totono takuta adeka pikene uku. Eeka wane ibini uku atoapa Mosese Sainai tono waneke kakome motane totono adeka pikene uku. Oneke tagene tetepo takaku yenepa egetini yatename ta pine yenane pupu-kama takou toa Mosesene totonoke lukoa meemoa niki. ²⁵ Eeka einatoaka oneke tagene tetepo takaku yeneka egetiniya meou toa Mosesene totonoke lukoa meki. Dikane yeneke ikilepa Arebia take kakene Sainai tono wane adeka pikene uku. Sainai wane ukupa Yu yenane Yerusaleme ta wane koniyo wene pikakene uku. ²⁶ A tibuke piko Yerusaleme ta wane ikilepa ta pine ago Akolaline peku mati tagene ta wane adeka pikene uku. Eni taapa tone nine tetepo takoane uku. ²⁷ A Yerusaleme wane adeka plane uku atoakepa Aisaiayo Akolaline bokuke eya wa wia mekaneya.

Tiobo atoa nepa wedia meano ta. Mati mukiti nakolo welea opiamekeke Akolali-palake wa kayo oa kolotine meano ta. Tiobo atoameke mati opikala tikilepa ete atoa-kiti moa patukoa too tokolo ni uku wa wia mekaneya.

²⁸ Akolaliyo papete oa plane toa taatekoa peku mati Aisake opiane toa anu oya-lawe kiwi mone pa yeneke one peku mati-kiti latikaneya meki. ²⁹ Atoa yatename mati opikina toa opiane ago Eekane mana agomepa eya taneya. Niname Epetane Yominine tele patu kautakoa mekome opiane ago Aisake tete meai taneya. Eina toa opika Mosesene totonoke lukoa meki-kitamepa

Epetane Yominiyo Akolaline peku mati latikane yene tete meai tiki. ³⁰ Nikepa Akolaline bokuke agale dikoa piko.

Kueme topo toa moa egetane atoa-pala one matita paka lono moa pitikamotoane uku. Etename kadimo oa meatekoya-kitipa ta pine atoane mana agome mootapemotoane tekene ni uku. Padena atoane mana agome padeyaka moamoo wa Akolaliyo akene toa panagome wia mekaneya.

³¹ Nipa ina adeka pikene ikilepa eya wane ekene uku. Anu oya-lawe totopa eina egetane atoake tama noko yene mena. Totopa ta pine atoake tama nokoya.

5

Kolago Tokale Mekoinata Wakapea Poameo

¹ Totopa kueme topo toa moa egetaneya meou toa Yu yenane totonome kolago taneya keneke mekoo. Nitaneya mekolo Keraisuyo oto toa motaneya. Eni kolago taneya keneke mekoinata panagome wa moa kakakayano, poapeneya kamene-ye.

² Nikepa no Poloyo eya wane uku. Yu yename kini ali yatene kepene teigamene wa okoile teketepa Keraisuke edeya weike wene tugoa meki-pe. ³ Enipa wa lokoane uku. Kiwi pa yatene ali-kiti kepene teigamedeko wa teketepa nipa Yu yenane totonome tamene wa akene toa-kama litia tootapeamediki. ⁴ Ae, Akolaliyo kipa poanele toamene yene tetepo takamotoa enoa tekete Mosesene totonoke lukoa meketepa nipa

Keraisu ete pilia wakete tiki. Nika Akolaliyo kiwi pewe witikome talo tokota tewitikoa wakete tiki. ⁵ Totome pade nitamekete eya toko. Akolaliyo totopa poanele toamene yene tetepo takamotoa one Epetane Yomini patu kautakoa kakete nepia meko. Nipa oneke wene tugoa mekete wedia mea nepia meko. ⁶ Totopa Keraisu Yesu-pala lipua mekolo Akolaliyo poanele toamene yene tetepo takakilepa kepene teigane agoka kepene teigamene agoka midi pikoa toko. Nipa Keraisuke wene tugoa mekete ete oto wa wene mekanali yotokoke ni toko.

⁷ Ae, papetepa Yesunole wedoa takama pokoinano, opa eina nimini okouna toa litia toake wamotoa teyo toka-pe. ⁸ Kiwi oneke noe wa kayo oa motokago Akolaliyo tokoya mena. ⁹ Edikakilekepa Yu yename eya wa pedoa agale ikina. Yisi kugu dedeyaka palawe keneke pitikakiyake pupitikoa kotuke kaatapeko. ¹⁰ Ali Muno patu kautakoane kakene mane oane motukumo kime yakoa toino wene tekene uku. Kini wene moa bebo akakagopa ibini akene ago tadekaleka pa ago tadekaleka Akolaliyo kibu moo.

¹¹ Anu oya-lawe, Akolaline wene kekadetepa ali yatene kepene teigamene wane wamuku. Nimo wane ekene ou tokapa Yu yename no tete meemoa poamoi toka. Ni Yesu yomo lekaneyake totoke tuanemopa ya tanemo wini oko wa nopala wamoi toka. ¹² Kiwi pa yene ali yatene kepene teigamene wa kini wene bebo akoka tika tika tiki Yu ali-kiti kini wa eya tomotoane uku. Pine yene kini kepene wa teigilepa kini mu-kitika wa teia mitikamotoane uku.

Epetane Yominiyo Wene Takako Toa Teketepa

Mosesene Totonoke Lukoa Meateko Toa Mena

¹³ Anu oya-lawe Akolaliyo kipa one wa kayo oa motikilepa eina kolago taneya keneke mekoinata tewitikoa pomotoa tokome taneya. Nitaneyano, opa eina namolo totonome laukameneya atiki toa meamele toko. Atiki toa meamele tokoyake ele kule poanele tou wa wene ponoka toa litia toameamene. Nitameneya ete oto wa wene mekoa mea auapenali yoma pamene. ¹⁴ Eina totonome tamene wa akenemo peyapa agale tigini odeneme kabe koukaloganeya piko. *Pinali neeke wa wene mekoa meko toa eko ali atoakeka wene mekoa meamene* wa akenemo kekutu. ¹⁵ Nitamekete tue yatename-kiti ete oto wa tani-nali yoa tiki toa toma peketepa nipa kini kini wia atutakatapeoi.

¹⁶ Eya wane ekene uku. Epetane Yominiyo tamene wa okale-kama toma peketepa nipa ele kule poanele toada wa wene ponoka toa litia toamoi. ¹⁷ Kini poane wene witakole Epetane Yominiyo tamene wa okole eni takutale ete oto wa poi tootakutukakolo tokome padele epetanele tou wa wene pia toa teko tokolo wakala tiki. ¹⁸ Epetane Yominiyo tamene wa oka toa litia toma peketepa nipa Mosesene totonoke lukoa meatiki toa mena.

¹⁹ Poane wene witako toa litia teketepa nipa ele kule poanele toma piki. Nipa moamene atoa-palaka pamoko atoa-palaka koua pia abele toa potokoa eya kuya ya tanele toa ²⁰ ni kini yon-ame latikoinakeya Akolali tetepo takoa kowitoa ni

nakeneya tomo eya moa ali wia tukoa ni ete yene-pala kotimi yoa ni agale oa takakete pili pili toa ni panagoneya mou wa one-pala wene poaneya mea ni lene pia bu oa ni ako ago kawou wa kinikile-kama toa ni neno oa ni ete oto wa puutakutukoa pilitapea ²¹ ni panagoneya tepi moa ni leau ue eya nokoa kawa ni eniya ue nootokoa agale telo oa edikanele toma piki. Enika enileke papete pubu okouna toane wa lokoane uku. Dikama yaki yenepa Akolaliyo one talo tuku taapa kinino noe wa yameamoo.

²² Epetane Yominiyo tamene wa oko toa litia toko agome eya toma poko. Ete ali atoake wene mekoa mea ni kolotine mea ni tepe kolotini kilikoa pimotoa mea ni padame one-pala poanele tokaleka poti wene pianeya mea ni epeteko mea ni ne auapekene dikou wa oa piko toa-kama taatekoa toa ²³ ni poti ko akene wene pia ni utanele-kama toa poti yawa toko. Nile toma poko agopa winile toamea wa one eni tokole-kiti teyo enoa kekanele latikamotoa-pe. ²⁴ Yesuke lukoa meko-kiti totomepa tone poane wene witika toa ele kule poanele toadiya wa wene pikoonakale peya yomo lekaneyake wia dekou toa tewitikat-apekoo.

²⁵ Epetane Yomini patu kautakoa kakete meemoa peketepa nipa oneme tamene wa okole-kama toomoa pato wane uku. ²⁶ Nipa anume tuku toa kimeka tamene wa tone wa kei pia mate agale oa ni i ago meko toane noka meada wa one-pala wene poaneya mea edikoa ete oto wa wene potokanali yoamato.

6

Ali Atoa Peya Auapeatekomo

¹ Anu oya-lawe kiwi panagome padele poanele tadekalepa nipa Epetane Yomini patu wedoa kautakoa meki-kiti dikane ago mane oa moamene wane uku. Nipa Setanuyo kiwika likoa enekayano poti mama moa tamene.

² Nitikaya wa ke enekakale mekete kini kini auapenali yoma pamene. Nitiketepa Keraisuno totono litia toatekoi toa tekete toi. ³ Panagopa pa agomeke ibini akene ago meku wa wene pikomepa pinali one wa eni oa yotokakome toko. ⁴ Kini toma yakilepa kini wa takoa enekala tamene. Nitiketepa ipa epetanele tadeku wa wene piketepa kini wa kei piamele tokoyake anume tuku toa kimeka tamene wa mate agale wameamene. ⁵ Kini wene moa keda takanele eya witakoyapa keda tane kopapu tetepo takoa kini kini wia apua pamene.

⁶ Keraisunomo olaukane agomepa one kamoya eya one tikisa ago tatia meamedeko.

⁷ Ele kule tikilepa eya wa wene taneya mea tamene. Padameka Akolali oa yotokamele toamoko. Ipe pinagome-kiti eya kuya matakoya wakoa moa nou toa panagome epetaneleka poaneleka tikilepa nami wia enatekoyano.

⁸ Panagome-kiti one poane wene witako toane ele kule poanele toada wa wene pia tokopa nipa pinali one wa wia atukademe toko. Wa panagome-kiti Epetane Yomininele takama yakolopa Epetane Yominiyo topo takoa mea kama pomotoa toko. ⁹ Nitikono, ete pia oto pia yete pade

ali atoa auapekala tamene. Koome tukene waku wa tewitikoā wawamokolipa nipa Akolaliyo nami wiāteka oi ponokale tone moatekoya meoo. ¹⁰ Nitatekoyano, eko ali atoa-pala padele epetanele tamele toka-pete-kama peya-pala epetanele tato wane uku. Nipa Kerailsuke wene tugoā meki ali atoa takoa padele padele epetanele wedoa tato wane uku-ye.

Poloyo Pubu Oa Lionate Oa Tanemo

¹¹ I pipiapa i i wane oane mema mema tuku toa panagome wia mekakoyake opi wipitikene noanu yoname wiane mekaku. Ee nimini, uoya eni wia mekaneyano, Poloyo wia mekaneya tadeko wa wene tomotoane tekene tukuno, enamene.

¹² Kiwi pa yene kini ali yatene kepene teigamotono tamene wa tika tika tikilepa wini Yu yenamepa lede eko Yu ali-kitame kiwi kei pimotoa tekete tiki. Nika eko Yu yename Kerailsu yomo lekaneyake tuanele ya tanele tetepo takoa mekete kiwi tete metekaya wa piti motekete tiki. ¹³ Wini Yu yenepa kini kepene teiganeya mekete Mosesene totono litia tootapeamikiyake pa yene kini ali yatene kepene teigamotono tamene wa tika tika tekete tiki. Mone pa yename Yu yatenane totono litia tiki wa mate agale oadete ni tekete tiki. ¹⁴ Noanume anu tukuleke mate agale wamekene Ali Munō Kerailsu Yesu yomo lekaneyake tuaneleke-kama ou. Yomo lekaneyake eni tukilepa nipa itono-pala noota yomo lekaneyake one-pala odeneka dekoa witane tetepo takoa tuaneyā. Nitaneyano, ele kule itonoleme no wa moa koigamele toamoko.

¹⁵ Opi Akolaliyo totopa poanele toamene yene tetepo takakilepa tokoo kepene teiganeyaka teigameneyaka takoa enamokome toko. Totopa weneya yene latitapeneya tokome ni toko.

¹⁶ Kipala ina okounakale litia tiki-kitipa Akolali neme ela moa tepe kolotini kilikoa pikoa tamene wane kini kowitikakilepa Akolaline ali atoa peyane kikilikoane kowitikoane uku-ye.

¹⁷ Opi eya wane wipitikene uku. Pade-kitame no wikala taneyake anu tigini ipu taneya mekuno, Yesuno adeka pia tetane tetepo taneya mekuno, padameka no wa tete memotoane wamuku.

¹⁸ Anu oya-lawe Galesia take meki-kitipa Ali Muno Yesu Keraisu kipala opia yakome kini yomini pewe wia kamotoane kowitikakene uku-ye.

Ee nimini.

Ōpa anu agale eni.

**Weneya Totonu Keraisu Yesunomo
The New Testament in the Witu Language (also known
as the Wiru Language) of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Witu long Niugini**

copyright © 1990, 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Witu (Wiru)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

160088da-6131-52e6-9b0f-c3dc6e8c6abb